

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра загальновійськових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія війн та воєнного мистецтва

(у тому числі воєнна історія України)»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2024

Харків 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі воєнна історія України)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2024. 21 с.

Розробник:

Корольов Станіслав Сергійович, кандидат історичних наук, доцент,
начальник кафедри загальновійськових дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін
(протокол № 12 від 24 червня 2022 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін
(протокол № 11 від 13 червня 2023 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін
(протокол № 11 від 11 червня 2024 р.)

Начальник кафедри – Корольов Станіслав Сергійович, кандидат історичних наук, доцент

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Очікувані результати навчання	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни	10
5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	10
6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	11
7. Критерії оцінювання результатів навчання	12
8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти	16
9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	16

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі воєнна історія України)» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність».

Найменування показників	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 1,0	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова
		Період підготовки: 2024-2027
Кількість модулів – 4	Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»	Семестр
		1
Загальна кількість годин – 30	Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»	Лекції
		10 год.
Тижневих годин: аудиторних – 2, самостійної роботи курсанта – 1-2	Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»	Групові заняття
		12 год.
		Самостійна робота
		8 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

Мета навчальної дисципліни – підготувати військовослужбовців, які мають достатній рівень розуміння форм і способів застосування військ у визначних битвах, війнах та збройних конфліктах, ролі людини і техніки у розвитку способів збройної боротьби; надати знання про історію українського війська, його становлення, еволюцію способів і форм ведення бойових дій, основні етапи та тенденції розвитку воєнного мистецтва, боротьбу українського війська за свободу і незалежність Батьківщини та особливості воєнного

мистецтва захисників України, як основи формування морально-бойових і військово-професійних якостей офіцерського складу Збройних Сил України.

Завдання – за результатами вивчення навчальної дисципліни курсанти повинні *знати*:

найбільш важливі війни та воєнні конфлікти в історичній ретроспективі;
характерні риси та особливості розвитку воєнного мистецтва у війнах минулого;

взаємозалежність тактики дій від розвитку озброєння та військової техніки;

перспективні напрями розвитку збройної боротьби сучасності;
основні історичні етапи боротьби українського війська за свободу і незалежність Батьківщини;

вміти:

визначати характерні риси збройних протиборств сучасності;
приймати виважені рішення, прогнозуючи можливий розвиток ходу бойових дій;

проводити ретроспективний аналіз, узагальнювати та формулювати висновки при прийнятті рішень та постановці завдань.

Пререквізити: - .

Кореквізити: «Історія держави і права України», «Філософія», «Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка».

Постреквізити: «Управління повсякденною діяльністю підрозділів», «Інженерна підготовка», «Загальна тактика», «Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД-1	Здійснювати аналіз науково-теоретичних і методологічних основ різноманітних концепцій війни та армії.
РН НД-2	Аналізувати стан і тенденції воєнно-політичної обстановки, оборонної могутності держави, боєздатності збройних сил, рівень їхньої готовності та здатності до запобігання сучасним загрозам і викликам національній безпеці у воєнній сфері.
РН НД-3	Досліджувати основні процеси сучасних воєн і збройних конфліктів.
РН НД-4	Встановлювати причини виникнення воєнних конфліктів, стан і тенденції розвитку збройних сил і військової справи.
РН НД-5	Досліджувати вплив воєнної політики держави на забезпечення національної безпеки.
РН НД-6	Приймати та обґрунтовувати рішення щодо реалізації своїх прав та обов'язків.
РН НД-7	Виявляти принципи відмінності формування та організації збройних сил у державах різних суспільно-економічних формацій.
РН НД-8	Використовувати творчість історичного і бойового досвіду.
РН НД-9	Виконувати вимоги керівних документів, використовувати знання законодавчої бази, правових, нормативних документів.
РН НД-10	Застосовувати воєнні надбання сучасних збройних сил світу та України в освоєнні тактичних дисциплін, пропонувати удосконалення їх організаційної структури.
РН НД-11	Визначати основні етапи розвитку воєнного мистецтва після Першої світової війни та Другої світової війни на території сучасної України.
РН НД-12	Пропонувати та впроваджувати своєчасно відповідні зміни до структури військового підрозділу.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних, спеціальних і військово-професійних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК1.3. Здатність бути лідером, стимулювати на досягнення спільної мети, брати на себе відповідальність.

Спеціальних компетентностей:

СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК19. Здатність забезпечувати охорону державної таємниці та працювати з носіями інформації з обмеженим доступом.

СК 1.2. Уміння виявляти проблеми правозастосування та пропонувати шляхи їх вирішення під час здійснення правоохоронної діяльності.

СК 1.4. Здатність використовувати спеціальні знання в різних сферах правоохоронної діяльності.

Військово-професійних компетентностей:

ВПК 3. Здатність застосовувати на практиці основні положення теорії управління і прийняття рішень, алгоритми прийняття управлінських рішень, принципи та процедури ефективного управління підрозділом (у тому числі за стандартами НАТО); проводити історико-ретроспективний аналіз.

Програмних результатів навчання:

РН 1. Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності.

РН 3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН 4. Формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки.

РН 6. Розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності.

РНвпк 3. Знати і розуміти принципи та процедури управління підрозділом за стандартами НАТО та вміти їх використовувати для досягнення службових і бойових цілей; приймати обґрунтовані рішення на дії підрозділу в умовах бойової обстановки з використанням принципів і процедур за стандартами НАТО; вміти проводити історико-ретроспективний аналіз дій.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Введення у військову думку і військову історію. Розвиток воєнного мистецтва у війнах від Античності до Другої світової війни включно

Вплив історії на еволюцію військового мистецтва. Історія воєнного мистецтва в системі воєнно-наукових знань. Розуміння історичних причин, що зумовили критичні зміни. Вплив історії на еволюцію військового мистецтва. Види збройних протистоянь та їх характерні риси.

Війни та воєнне мистецтво Античності та Середньовіччя. Визначні битви часів Античності та Середньовіччя. Воєнне мистецтво часів Античності та Середньовіччя. Зброя і техніка часів Античності та Середньовіччя.

Воєнне мистецтво у двох світових війнах. Причини, основні битви та результати Першої світової війни (1914-1918 рр.). Причини, основні битви та результати Другої світової війни (1939-1945 рр.). Зброя і техніка, що впливала на хід ведення бойових дій у двох світових війнах.

Модуль 2. Розвиток воєнного мистецтва у війнах і збройних конфліктах другої половини ХХ-початку ХХІ століття

Війни і збройні конфлікти 50-80 років ХХ століття. Причини, основні битви та наслідки війни у Кореї. Причини, основні битви та наслідки війни в В'єтнамі. Причини, основні битви (операції) та наслідки війни в Афганістані (1979-1989 рр.).

Війни і збройні конфлікти 90-х років ХХ століття. Причини, основні операції та наслідки війни в зоні Перської затоки (1990-1991 рр.). Причини, основні операції та наслідки війни в Югославії (1999 р.). Причини, основні операції та наслідки війн в Чечні (1994-1996 рр.), (1999-2000 рр.). Воєнне мистецтво у війнах і збройних конфліктах 90-х років ХХ століття. Особливості бойових дій в горах, пустелі, урбанізованій місцевості, на узбережжі.

Модуль 3. Воєнне мистецтво та характерні риси війн початку ХХІ століття

Боротьба з тероризмом на прикладі війн початку ХХІ століття. Причини, цілі та результати війни в Афганістані (2001-2022 рр.). Причини, цілі

та результати війни в Іраку (2003-2011 рр.). Причини, хід і проміжні результати війни в Сирії (2011 р. – по т.ч.).

Причини, хід та результати війн на пострадянському просторі у XXI столітті. Причини, основні події та результат війни в Грузії 2008 р. Причини, основні події та результат вірмено-азербайджанського конфлікту (2020-2023 рр.). Досвід війни в Грузії та вірмено-азербайджанського конфлікту для України. Роль і значення високоточної зброї у сучасних війнах. Особливості застосування БПЛА у війнах сьогодення.

Модуль 4. Становлення і розвиток Збройних Сил України

Військова історія України часів Київської Русі та доби Козаччини. Воєнне мистецтво княжого війська періоду Київської Русі на прикладі визначних боїв та походів. Воєнне мистецтво запорізьких козаків на прикладі визначних боїв. Озброєння, техніка та захисне спорядження українського війська періоду Середньовіччя.

Україна та українці у двох світових війнах. Україна та українці у Першій світовій війні. Україна та українці у Другій світовій війні. Українська повстанська армія: структура, озброєння і тактика дій. Історія миротворчої діяльності Збройних Сил України (з 1992 р. по т.ч.). З'єднання Збройних Сил України у складі міжнародних сил з підтримки миру в Косово – КФОР (вересень 1999-2022 рр.). Національний контингент Збройних Сил України в складі багатонаціональних сил в Іраку (серпень 2003 р. – грудень 2005р.).

Причини, хід та воєнне мистецтво російсько-української війни (з 2014 р.). Причини початку антитерористичної операції на Сході України. Основні риси антитерористичної операції на Сході України (квітень 2014 – квітень 2018 рр.). Основні риси Операції об'єднаних сил (квітень 2018 – лютий 2022 рр.). Етапи активної фази російсько-української війни (з лютого 2022 рр.). Приклади героїчних дій сил оборони України. Допомога західних партнерів України в ході її протистояння з РФ протягом активної фази війни.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Групові заняття, колоквиуми	Самостійна робота
Модуль 1. Введення у військову думку і військову історію. Розвиток воєнного мистецтва у війнах від Античності до Другої світової війни включно.						
1.		Тема 1. Вплив історії на еволюцію військового мистецтва.	3	-	2	1
2.		Тема 2. Війни та воєнне мистецтво Античності та Середньовіччя.	2	2	-	-
3.		Тема 3. Воєнне мистецтво у двох світових війнах.	2	2	-	-
		<i>Разом</i>	7	4	2	1
Модуль 2. Розвиток воєнного мистецтва у війнах і збройних конфліктах другої половини ХХ – початку ХХІ століття.						
4.		Тема 1. Війни і збройні конфлікти 50-80 років ХХ століття.	2	2	-	-
5.		Тема 2. Війни і збройні конфлікти 90-х років ХХ століття.	4	2	-	2
		<i>Разом</i>	6	4	-	2
Модуль 3. Воєнне мистецтво та характерні риси війн початку ХХІ століття.						
6.		Тема 1. Боротьба з тероризмом на прикладі війн початку ХХІ століття.	2	2	-	-
7.		Тема 2. Причини, хід та результати війн на пострадянському просторі у ХХІ столітті.	3	-	2	1
		<i>Разом</i>	5	2	2	1
Модуль 4. Становлення і розвиток Збройних Сил України.						
8.		Тема 1. Військова історія України часів Київської Русі та доби Козаччини.	2	-	2	-
9.		Тема 2. Україна та українці у двох світових війнах.	4	-	2	2
10.		Тема 3. Причини, хід та воєнне мистецтво російсько-української війни (з 2014 р.).	4	-	2	2
		<i>Разом</i>	10	-	6	4
11.		<i>Диференційований залік</i>	2	-	2	-
		Усього годин / кредитів ECTS	30	10	12	8

5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота курсантів здійснюється у таких формах:

доопрацювання матеріалів лекцій;
 робота в інформаційних мережах;
 здійснення аналізу історико-правових джерел;
 підготовка індивідуальних робіт;
 участь у конкурсах наукових праць, турнірах;
 самотестування;
 підготовка до колоквіумів та диференційованого заліку згідно з переліком питань, що розроблені кафедрою, та ін.

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри загальновійськових дисциплін.

6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі воєнна історія України)» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *групових заняттях* із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу тощо. У ході групового заняття курсант може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 1; 1,5; 2);

- контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки курсанта у вивченні поточного матеріалу.

Впродовж семестру курсанти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань курсантів з навчальної дисципліни є *диференційований залік*. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та індивідуальної роботи, за якої курсант допускається до складання диференційованого заліку, становить 25 балів.

Максимальна кількість балів, яку курсант може отримати за результатами підсумкового контролю, становить 60 балів.

7. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі воєнна історія України)» при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль							Індивідуальна робота курсантів	Підсумковий контроль (диференційований залік)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2	Модуль № 3		Модуль № 4				
Групові заняття	Колоквіум	Колоквіум max 5	Групові заняття	Колоквіум	Групові заняття	Колоквіум	max 10	max 60	max 100
max 2	max 5		max 2	max 5	max 6	max 5			

Критерії оцінювання (диференційований залік):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на груповому занятті	Max 2	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	1,5	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	1	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 5	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	2	Прогаляни в знаннях, курсант слабо володіє матеріалом.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка індивідуальної роботи курсантів:		

Наукове повідомлення з вузькоспеціалізованою проблематикою	Мах 10	<p>Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно, повно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Ґрунтовно вивчена сучасна вітчизняна та зарубіжна наукова література, нормативні джерела, офіційна статистика. Проведено соціологічне дослідження – опитування, анкетування тощо. Наведені посилання на використані джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота правильно структурована, має вступ (обґрунтування актуальності дослідження, постановка його мети та завдання), повно висвітлено стан наукової розробленості проблеми, наведено узагальнення наукової літератури, законодавства та інших джерел. Окрім викладення матеріалу робота містить власний авторський підхід до вирішення розглядуваної проблеми та висновки. Наукове повідомлення ілюструється за допомогою презентації.</p>
	8	<p>Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав основні сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові літературні джерела, законодавство. В роботі наведені посилання на використані інформаційні джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота добре структурована, має обґрунтування актуальності дослідження; висвітлюється загальний стан наукової розробленості проблеми. Крім викладення матеріалу робота містить аргументовані авторські висновки. Наукове повідомлення ілюструється за допомогою презентації.</p>
	6	<p>Послідовно та грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав незначну кількість сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових літературних джерел, законодавство. В роботі наведені посилання на використані джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота структурована, має обґрунтування актуальності дослідження, висвітлюється стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить окремі авторські висновки.</p>
	4	<p>Робота недостатньо структурована, не має послідовності та логічності викладення матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела. Представлена робота не повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася. Обрана тема є актуальною, але відсутній авторський підхід при дослідженні більшості питань.</p>
	2	<p>Робота недостатньо структурована, не має змістовної логічності у викладенні матеріалу. Представлена робота не в повній мірі відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, виконана неакуратно, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася; відсутні</p>

		авторські висновки.
	Min 0	Представлена робота не відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня; містить ознаки академічної недобросовісності.
Підготовка тематичних презентацій	3	За допомогою програми Microsoft PowerPoint або за вибором курсанта іншого зручного програмного забезпечення підготовлено презентацію однієї з тем навчальної дисципліни, що вивчається. Подача матеріалу повинна бути динамічною, цікавою, ілюстративною, з використанням різних видів зображень. Презентація має містити не менше 10 слайдів та повністю розкривати питання.
Підготовка та публікація наукових статей	10	Наукова стаття є логічно завершеною, ґрунтовною, в ній досліджено найбільш актуальні проблеми чи певне питання, яке є важливим для поглиблення знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни, що ним вивчається. Стаття має науковий стиль викладу. Змістовно їй притаманні точність, зрозумілість, зв'язаність (логічна несуперечливість), цілісність, грамотність, довершеність матеріалу та його високий науковий рівень. Структурні елементи статті відповідають вимогам видання, до якого вона подається. Максимальний бал виставляється за умови опублікування підготовленої статті видавництвом.
Підготовка та опублікування тез доповіді на конференції	5	Тези виступу на науково-практичній чи науковій конференції відповідають вимогам, які висуваються до такого виду роботи. Вони лаконічно формулюють ключові моменти, що презентують доповідь, з якою здобувач вищої освіти виступив або бажає виступити на конференції. Тези оформлені відповідно до вимог, що висуваються організаторами конференції чи видавництвом. Максимальний бал виставляється за умови їх опублікування.
Розробка схем, таблиць з тем навчальної дисципліни	3	Розроблено схему, таблицю, діаграму на основі комплексного аналізу та опанування літературних джерел з навчальної дисципліни, яку вивчає здобувач вищої освіти. Належна систематизація матеріалу дозволила ґрунтовно проаналізувати взаємозв'язки, відмінності тощо. Цей вид індивідуальної роботи бажано проілюструвати презентацією, що значно підвищує її ілюстративність. Робота виконана акуратно, ретельно, ґрунтовно, самостійно.
Анотування наукових статей і монографій	Max 4	В роботі здійснена анотація обраних за погодженням з викладачем-науковим керівником джерел. Наведено бібліографічний опис анотованого джерела, надана характеристика його змісту, виділена головна ідея, ключові положення. Анотація містить не лише огляд прочитаного матеріалу, а й аналітичну позицію здобувача вищої освіти з приводу отриманої інформації. Курсант продемонстрував уміння працювати з літературою,

		аналізувати норми чинного законодавства, використовувати наукові джерела, робити обґрунтовані висновки. Анотація відповідає вимогам, які пред'являються до такого виду робіт. Вказуються причини обрання певної теми, джерел, робіт конкретних авторів, обґрунтовується актуальність теми, наводиться думка курсанта щодо усвідомленого матеріалу та формулюється висновок.
	2	Анотація здійснена поверхнево, містить лише огляд прочитаного матеріалу. Курсант не продемонстрував уміння працювати з літературою, ґрунтовно аналізувати норми чинного законодавства, використовувати у необхідній кількості наукові джерела, виокремлювати головну думку. Зроблені висновки не в повній мірі відображають зміст анованого матеріалу або є помилковими.
	Min 0	Анотація містить лише загальний огляд дослідженого матеріалу. Зроблені висновки не відображають його зміст, є помилковими або містять ознаки академічного плагіату.

Диференційований залік Зараховано	Max 60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.

	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на запитання за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на запитання.
Не зараховано	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти

Шкала підсумкового педагогічного контролю (диференційований залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
3. Про проголошення незалежності України : Постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991 р. № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>
4. Про Концепцію оборони та будівництва Збройних Сил України : Постанова Верховної Ради України від 11.10.1991 р. № 1659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1659-12#Text>
5. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях від 12.08.1949 р. (I Женевська конвенція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text
6. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі від 12.08.1949 р. (II Женевська конвенція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text
7. Конвенція про поводження з військовополоненими від 12.08.1949 р. (III Женевська конвенція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text
8. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 р. (IV Женевська конвенція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text
9. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) від 08.06.1977 р. URL: <https://treaties.un.org/pages/showdetails.aspx?objid=08000002800f3586>
10. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного

характеру (Протокол II) від 08.06.1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text

11. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III) від 08.12.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Text

12. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>

13. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2469-19#Text>

14. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>

15. Стратегія воєнної безпеки України : затв. Указом Президента України від 25.03.2021 р. № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#n8>

Література

Основна література

1. Біла книга антитерористичної операції на сході України (2014-2016) / під кер. І. Руснака. Київ : НУОУ, 2017. 345 с.
2. Ведення бойових дій в особливих умовах (історичні приклади) : навч. посіб. / П. Ткачук та ін. Львів : НАСВ, 2020. 237 с.
3. Воєнна історія України : конспект лекцій / укладачі: П. Є. Трофименко, А. М. Ліцман. Суми : Сумськ. держ. ун-т, 2022. 231 с.
4. Воєнне мистецтво в локальних війнах і збройних конфліктах 50–80-х років ХХ століття : навч. посіб. / І. Фурман та ін. Київ : Компринт, 2019. 145 с.
5. Воєнне мистецтво в локальних війнах і збройних конфліктах 90-х років ХХ – початку ХХІ століття : навч. посіб. / І. Фурман та ін. Київ : Компринт, 2019. 278 с.
6. Воєнне мистецтво рабовласницького суспільства / І. А. Войнаровський. Харків, 2013. 234 с.

7. Воєнно-історичний опис російсько-української війни (березень 2022 – червень 2023) / В. Залужний, Є. Мойсюк, С. Шаптала та ін. Київ : Генеральний штаб Збройних Сил України, 2023.
8. Збройні сили України: нарис історії / В. Я. Якимович. Львів, 1996. 135 с.
9. Інформаційно-довідкові матеріали щодо досвіду застосування військових частин та підрозділів Збройних Сил України, залучених до проведення АТО у східних областях України (2014-2017 р.р.). Харків : ХНУПС. 211 с.
10. Історія козацтва / А. А. Гордеєв. Київ, 2017. 234 с.
11. Кодекс поведінки учасників бойових дій. Женева, Січ, 2002. 27 с.
12. Мир і війна між націями / Р. Арон ; пер. с франц. В. Шовкуна, З. Борисюк, Г. Филипчука. Київ : Юніверс, 2019. 688 с.
13. Про батька козацького Богдана Хмельницького / М. Грушевський. Дніпропетровськ, Січ, 1993. 563 с.
14. Професіоналізм воїнів рабовласницької доби / Л. А. Гончаренко. Харків, 2015. 344 с.
15. Україна в період громадянської війни / А. А. Гордеєв. Київ, 1997. 23с.
16. Філософсько-соціальні проблеми миру, війни та армії / В. О. Ананьїн. Київ : КВІУЗ, 1996. 112 с.

Додаткова література

1. Армія та суспільство: соціально-філософський аналіз взаємодії в умовах трансформації : монографія / М. П. Требін. Харків : ІНЖЕК, 2004. 402 с.
2. Військове виховання на Україні: історія і сучасність / Г. Темко, М. Томчук. Київ, 1996. 122 с.
3. Збереження гомеостазису суспільства в умовах системних трансформацій: силовий аспект : монографія / О. Ю. Панфілов. Харків : Майдан, 2007. 396 с.

4. Історія війн та військового мистецтва : навч. посіб. Харків, 2007. 178 с.
5. Історія війн та військового мистецтва. Частина I, II. Харків, 2010. 211 с.
6. Корольов С. С., Левчук В. Д. Особливості історії становлення правових засад існування об'єктів критичної інфраструктури України в системі Міністерства оборони України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 32–34.
7. Причини та характер воєн (збройних конфліктів): філософсько-соціологічний аналіз : монографія / В. Мандрагеля. Київ : ЄУ, 2003. 570 с.
8. Соціально-гуманітарна сфера України перед глобальними викликами сучасності : монографія / за заг. ред. О. Ю. Панфілова. Харків : ІНЖЕК, 2013. 233 с.
9. Становлення Збройних Сил України: соціальні та соціально-психологічні проблеми : монографія / Е. А. Афонін. Київ : Інтерграфік, 1994. 304 с.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний веб-портал Міністерства оборони України. URL: <https://www.mil.gov.ua/>.
2. Офіційний веб-портал Збройних Сил України. URL: <https://www.zsu.gov.ua/>.
3. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>.
4. Офіційний веб-портал Наукової бібліотеки НЮУ імені Ярослава Мудрого. URL: <https://library.nlu.edu.ua/>.

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри загальновійськових дисциплін Військово-юридичного інституту. URL:

<https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/555-kafedry-viiskovoiurydychnoho-instytutu.html>

НЕІК

Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів 262 ПД «Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі воєнна історія України). URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=1160>